

Helping your child
with literacy and
numeracy at home

Serbian

Како да помогнете свом детету код куће у писмености и математици

Министарство за образовање NSW-а

Ова брошура је припремљена за родитеље, старатеље и породице деце у раном школском узрасту.

Садржи низ активности за подршку важном учењу које се одвија код куће. Активности су смишљене тако да се забављате са својим дететом и истовремено помажете да одлично започне школу.

Подстичите своје дете да учествује и истражује активности и подржите његове индивидуалне одговоре.

Садржај

Писменост	4
Говор и слушање	5
Читање	10
Цртање и писање	16
Математика	21
Бројеви и бројање	22
Сабирање и одузимање	28
Уочавање и стварање узорака	32

Писменост

Како да помогнете свом детету да развије ПИСМЕНОСТ

Писменост укључује слушање, говор, читање, писање и правопис. То је способност преношења мисли и емоција, идеја и мишљења и извлачења смисла из изговорених и написаних порука.

Говор и слушање

Вештине говора и слушања граде основу за учење детета у школи. Ове вештине помажу детету да може да разговара са другима, ствара пријатељства и активно учествује у свим активностима у школи.

Ако код куће говорите другим језиком који није енглески, важно је да наставите да подстичете дете да користи свој матерњи језик.

Разговарајте са дететом

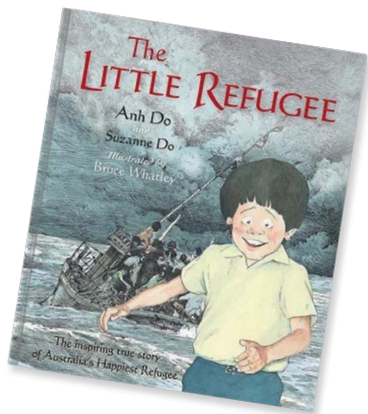
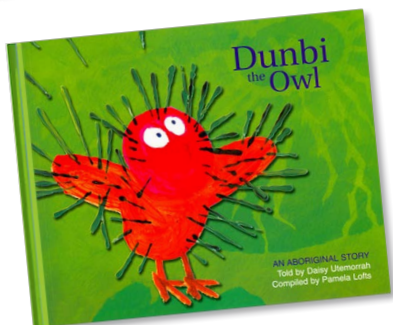
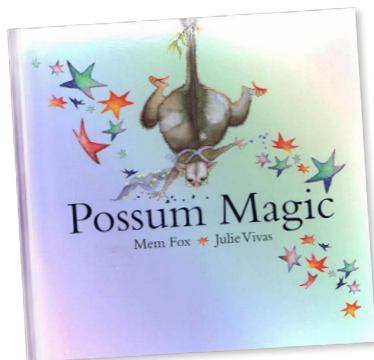
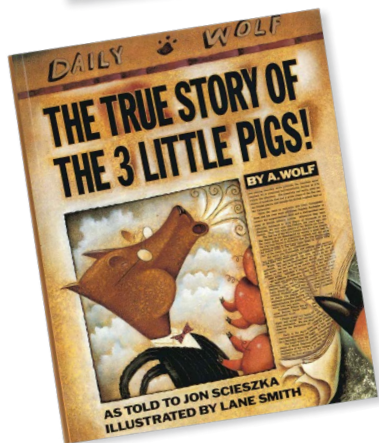
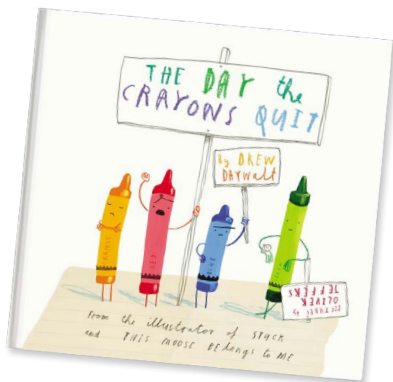
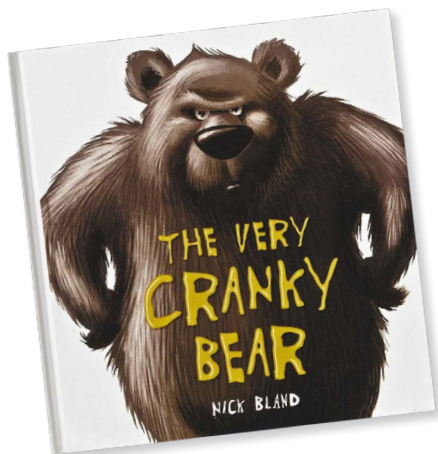
- **Разговарајте са дететом** о низу тема, на пример о стварима које се дешавају сваког дана.
- **Делите међусобно приче** из своје културе, сопствене приче и приче ваше деце.
- **Описујте или разговарајте о стварима** док се догађају. На пример: „Данас ћемо ићи у школу пешке и проћи поред парка.“
- **Слушајте своје дете и подстичите да сачека свој ред.** Покажите како да слуша и учествује у разговору.
- Када започињете разговор или када разговарате са дететом, **постављајте питања** на која је потребно да одговори са више од да или не. На пример, „Шта сте данас радили у школи?“
- Користите питања која почињу са **како, колико или зашто**. На пример, „Колико птица видиш у парку?“
- Када постављате питања, **дајте детету времена да одговори**.
- **Учините разговоре забавним.** Измишљајте смешне приче, разговарајте и певајте са дететом.

Преношење поруке

- **Препричајте причу.** Разговарајте о ономе што се догодило на почетку, у средини и на крају приче.
- Након читања, **разговарајте о ликовима** или омиљеном делу књиге вашег детета.
- **Размените идеје** о томе шта би се могло догодити када идете на неки догађај као што је прослава или у школу. После самог догађаја, разговарајте о ономе што се догодило и замолите дете да подели са вама своје мисли и осећања.
- Подстичите своје дете да из маште **створи сопствену причу**. Постављајте питања попут: „О чему је прича?“ „Ко је у причи?“ „Шта се догађа у причи?“
- **Научите дете своје име и презиме**, адресу, старост, датум рођења и број телефона.
- После школе, питајте своје дете какав му је био дан и **тражите додатне информације**, на пример, „Зашто си се тако осећао?“

Књиге које ће помоћи вашем детету да разговара на енглеском и стекне способност грађења речи

Грађење речи

- **Користите описне речи** током разговора. Ако ваше дете каже: „Ено пас,“ додајте опис као што је: „То је мали, чупави, бели пас.“
- Изграђујте даље језик вашег детета, **учећи га новим речима**.
- Када читате са дететом, **разговарајте о речима** коришћеним у књигама. Разговарајте са дететом о значењу речи. Такође бисте могли да нађете нове, занимљиве речи о којима ћете разговарати.
- **Вежбајте** употребу нових речи у реченици.
- **Направите налепнице** за ствари око куће.

Читање

Деца уче када им други читају, када читају заједно са другима и када читају сами.

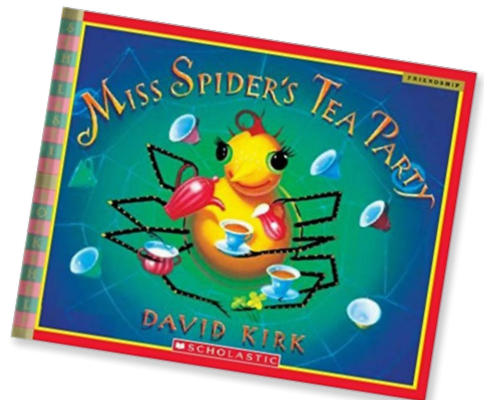
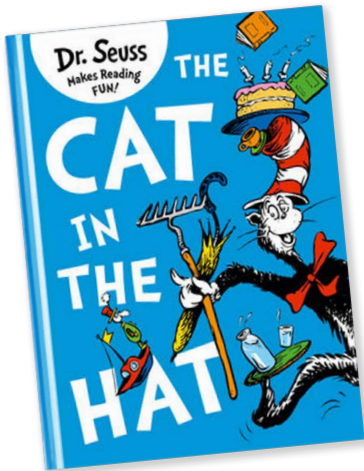
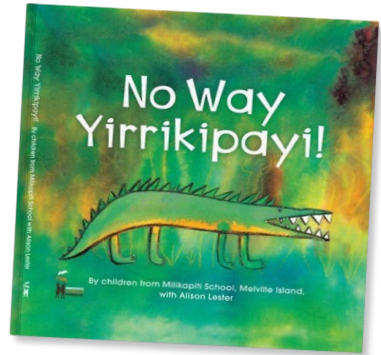
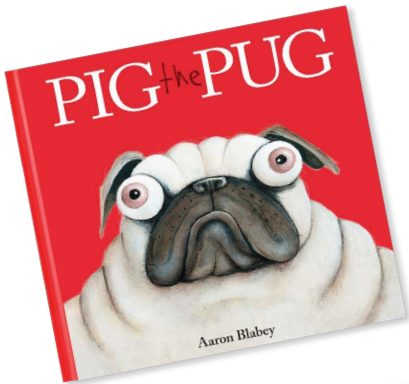
Забавите се читајући заједно сваки дан. Тражите могућности за читање као што је заједничко ходање до школе, посета књижари, библиотеци и одлазак у тржни центар.

Разговарајте о причама, језику који је коришћен у њима, речима у причи, као и о томе како звуче слова у речима. Читајте књиге на свом матерњем језику.

Читајте сваки дан са дететом

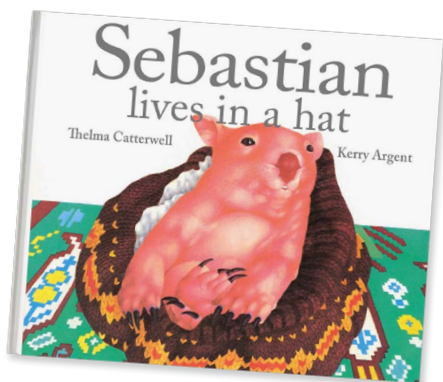
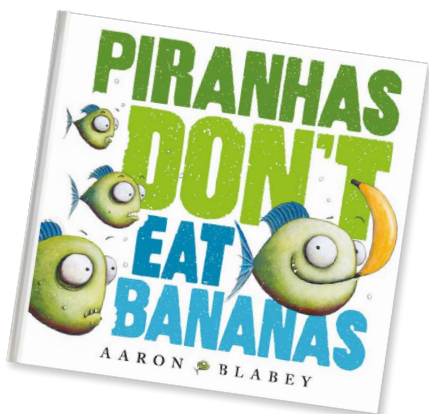
- **Читање треба да буде забавно** и пријатно. Деца уче о читању гледајући и копирајући друге, као и кроз интеракцију са другима.
- **Дозволите детету да одабере и поново прочита** књиге које га занимају.
- **Разговарајте о књизи** пре него што почнете да читате. Разговарајте о наслову и ономе што би се могло догодити у причи.
- **Разговарајте о сликама** и како оне доприносе причи.
- Док читате, **постављајте детету питања о** причи као што су: „Шта мислиш шта би се могло догодити следеће?“ „Зашто мислиш тако?“
- После читања **разговарајте о причи**. Постављајте питања као што су: „Који део приче ти се највише допао?“ или „Шта је било узбудљиво, смешно или тужно у причи?“
- **Наизменично читајте** омиљене приче са дететом и његовом браћом, сестрама или пријатељима.
- **Изаберите разне материјале за читање**, као то су новине, часописи, плакати, уличне табле, рецепти и листе за куповину.

Енглеске књиге које садрже риму

Забавите се уз читање, језик и речи

- Одаберите књиге на енглеском језику које садрже риме или загонетке.
- Разговарајте о речима које се римују. Cat, hat, sat, bat су све примери речи које се римују на енглеском јер на крају звуче исто.
- Играјте се са речима које се римују и играјте римоване игре на енглеском језику. Смеслите реченице са речима које се римују као што је: “Have you ever seen a snail deliver the mail?”

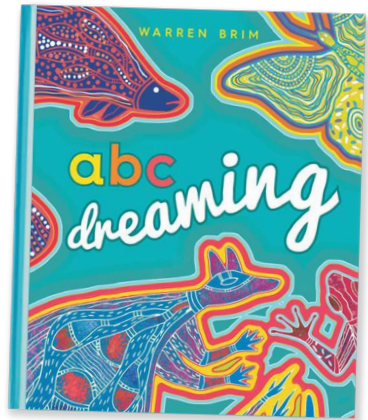
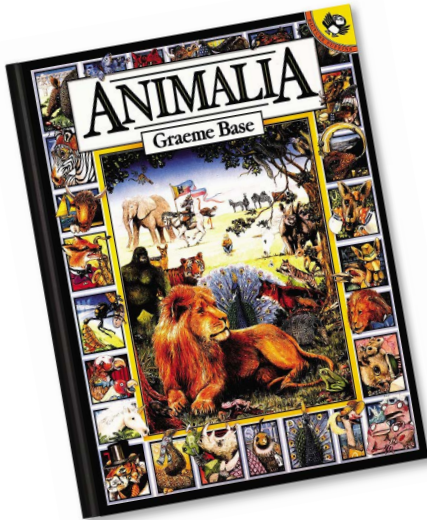
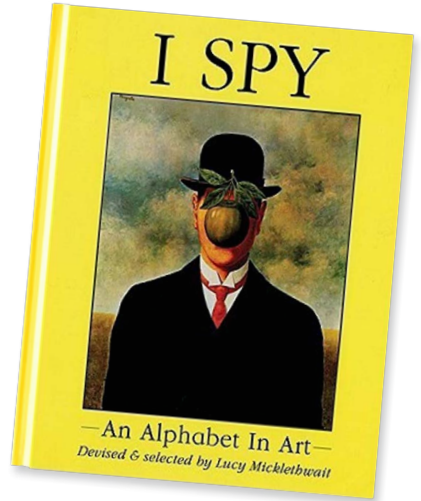
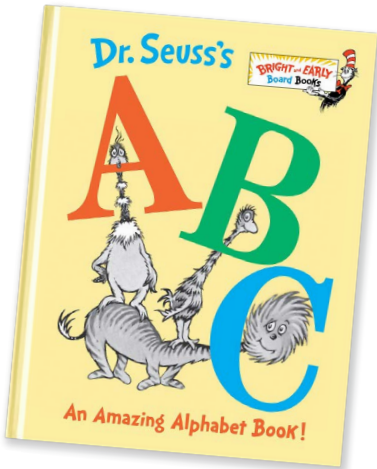

Играјте се са гласовима који означавају слова

- **Забавите се уз гласове за слова.** Саставите смешне реченице користећи речи које почињу истим гласом.
- Када читате свом детету, замолите га да покаже и **изговори гласове** које познаје.
- **Играјте звучне игре** са именом вашег детета. Постављајте питања као што су : „Са којим гласом почиње твоје име?“ „Да ли је то исти глас који је на почетку речи dad?“

Књиге на енглеском о словима

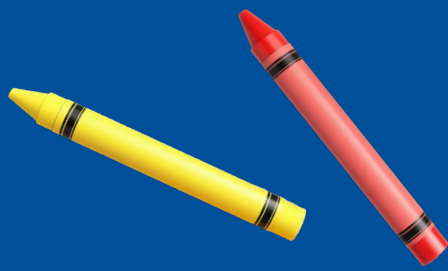

Цртање и писање

Подстичите дете да црта и пише о занимљивим стварима.

Замолите дете да разговара о својим цртежима и ономе што је написало. Будите заинтересовани за дететове приче и како је одлучило да их црта или пише.

Пишите сваки дан

- **Забавите се уз цртање и писање.** Замолите дете да црта или пише о стварима које воли да ради, прави или да се игра.
- **Подстичите дете да разговара о ономе што пише.** Ово би могло укључити разговор о ономе што шара, цртежима, словима или речима.
- **Користите различите материјале** за цртање и писање попут креде, папира и оловака, фломастера и хемијских оловака.
- Затражите од детета да **напише своје име.** Оно би такође могло да покуша да напише имена других особа који су му битне.
- Док ваше дете пише или црта, **разговарајте о слици и гласовима слова** која покушава да напише.
- **Подстичите своје дете да користи машту** и измишља приче. Могли би створити књигу прича цртањем слика и писањем речи за причу.
- Подстичите дете да **пише поруке на свом матерњем језику.**

Цртање и писање са одређеном сврхом

- **Охрабрите дете да црта или пише** списак за куповину или о својој омиљеној особи у породици или о својој омиљеној књизи.
- **Смислите песму или песмицу** и напишите речи или нацртајте слику која ће ићи уз песму или песмицу.
- **Замолите дете да опише** о чему црта или пише док то ради.
- Охрабрите дете да **напише писмо** пријатељу или некоме из породице о нечем занимљивом, смешном или узбудљивом што се догодило.
- **Имајте књижицу, роковник или дневник** у који ваше дете може свакодневно да пише или црта.
- **Направите карту** или позивницу за прославу или посебан догађај.

Разговарајте о порукама

- Затражите од детета да **смисли поруку** коју би желео да пошаље. То би могао бити постер попут „Пази опасан пас“ или писмо његовом учитељу о стварима које воли да ради.
- **Користите свакодневне речи** које су део културе, искуства и интересовања вашег детета.
- **Разговарајте о причама или писмима** које је ваше дете написало или које сте заједно прочитали.
- Када разговарате, подстичите дете да **разговара у реченицама користећи разноврсне речи**.

Математика

Како да помогнете свом детету да развије своје способности из математике

Математика укључује способност разумевања како бројеви функционишу у свакодневним ситуацијама.

Свакодневно видимо и користимо бројеве. Када читамо, на страници постоје бројеви, наша кућа има број, а када нешто купујемо, сабирамо и одузимамо бројеве.

Помозите свом детету да развије позитиван став према математици.

Важно је да дете стекне математичке способности на свом матерњем језику.

Бројеви и бројање

Рана вештина коју деца развијају је бројање.
Бројање укључује:

- изговарање и присећање бројева по исправном редоследу
- подударање речи које означавају бројеве са предметима
- свест да последњи број током бројања представља укупан број предмета.

Речи које треба користити

- број унапред, број унатраг
- број пре, број после
- више од, мање од
- једнако је као.

Бројеви на енглеском

0 zero 1 one

2 two 3 three

4 four 5 five

6 six 7 seven

8 eight 9 nine

10 ten

Активности за подстицање учења о бројевима

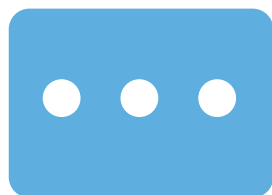
- **Користите коцкице које имају бројеве и тачкице** како бисте помогли детету да препозна бројеве и износе. Питајте своје дете: „Колико има тачака на коцкици?“
- **Играјте заједно друштвене игре** које користе коцкице и укључују бројање.
- **Читајте и размењујте приче.** Разговарајте о бројању, износима и бројевима које видите у књизи, укључујући бројеве страница.
- **Затражите од детета да уочи бројеве током шетње.** Питајте своје дете: „Које бројеве можеш да видиш?“ Разговарајте о кућним бројевима, таблицама аутомобила и уличним знацима.
- **Разговарајте о бројевима** на свакодневним предметима као што су сат и телефон. Помозите свом детету да се присети корисних бројева.

Препознавање броја предмета или тачака

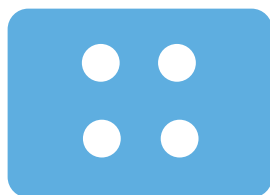
Узорци тачака на коцкама

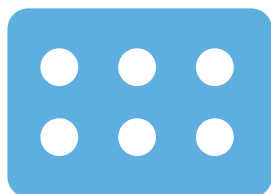
Узорци тачака

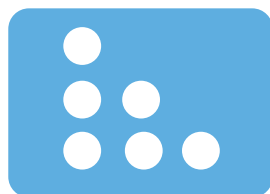
3

4

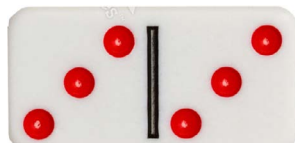
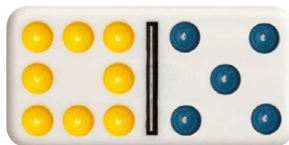
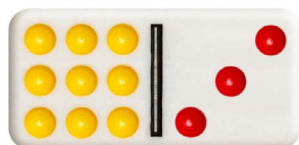

6

6

Узорци тачака на домино коцкама

Бројање са дететом

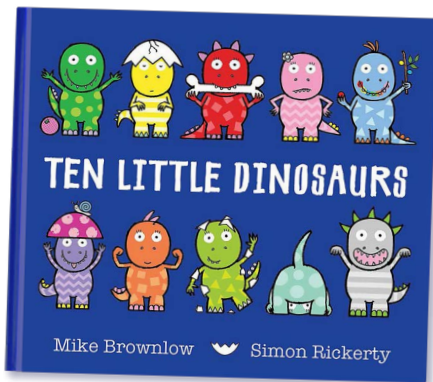
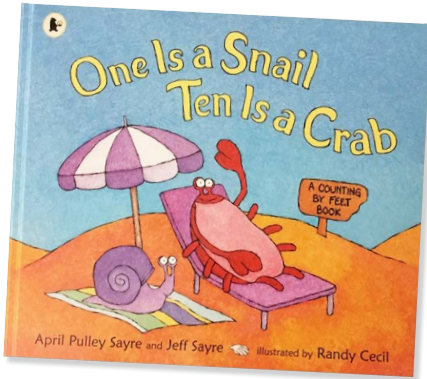
- **Бројте када радите ствари по кући.** Кувајте по једноставним рецептима и замолите дете да броји састојке.
- **Подстичите дете да помогне око постављања стола** за породични оброк. Замолите дете да броји особе и тањире, шоље, виљушке и кашике потребне на столу.
- **Пребројите са дететом** колико има дугмади док закопчава школску кошуљу.
- Замолите дете да **броји колико предмета** има у кутији за ручак.
- **Бројите унапред.** Пребројте свакодневне предмете, као што су аутомобили, куће, обућа и торбе.
- **Бројите уназад.** Спустите се низ степенице, а онда се пењите. 10, 9, 8

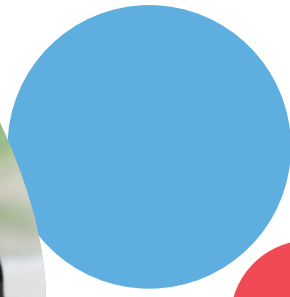
Песме са бројањем на енглеском

- Here is the Beehive
- Five Little Ducks
- The Ants Go Marching
- One, Two, Buckle My Shoe
- Five Cheeky Monkeys Jumping on the Bed
- Ten Green Bottles

Књиге о бројевима и бројању на енглеском

Сабирање и одузимање

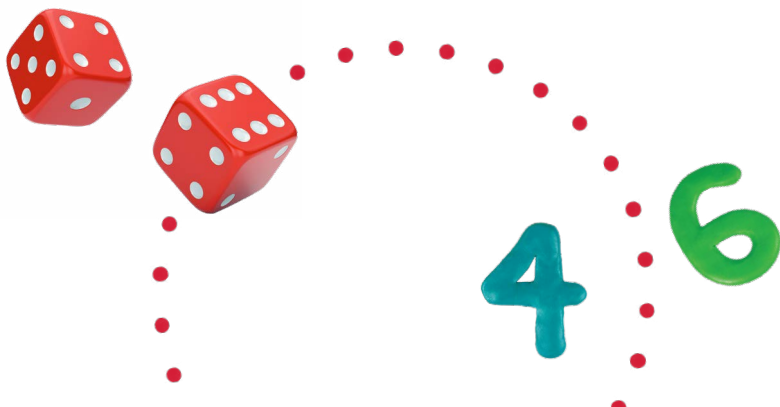
Мала деца треба да развију осећај сабирања и одузимања. Ово укључује комбиновање два или више предмета и уклањање и одвајање предмета.

Речи које треба да користите

- заједно са, спаја се са, чини
- мање од, више од
- укупно
- одузми
- колико још

Активности које подстичу сабирање

- **Саберите количине предмета за свакодневну употребу**, играчака, воћа, књига. Деца могу да користе прсте да сабиру.
- Док шетате **саберите број различитих предмета** које видите, на пример цвеће у башти.
- Тражите од свог детета да обележи на календару дане када је ишло у школу или радило неку другу активност. На крају недеље **саберите број дана за сваку активност**.
- Када купујете, разговарајте о томе шта треба да купите. **Постављајте питања** попут: „Колико банана за све нас у породици? Ако узмем још једну, колико ћемо имати?“
- **Играјте игре које подстичу сабирање користећи две коцкице**, на пример "Snakes and Ladders."

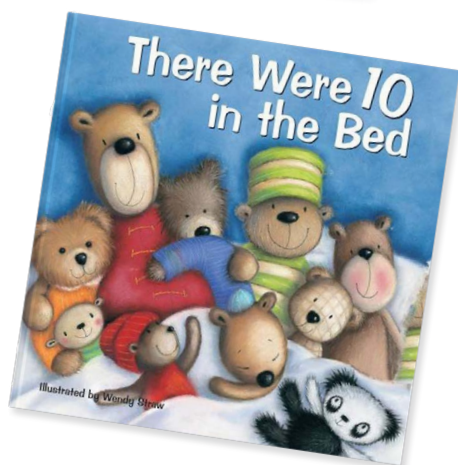
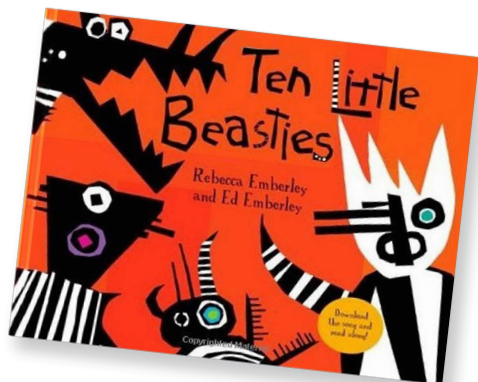

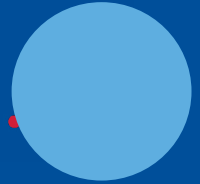

Активности којима се подстиче одузимање

- **Одузимајте свакодневне предмете.** Пребројите предмете у кутији за ручак, а затим одузимајте док их вадите из кутије.
- **Кад једете, рачунајте колико предмета имате.** Поставите питања као што су: „Колико си зрна грожђа појео? Колико је још остало?“
- Подстичите дете да **примети разлику кад се одстрани предмети**, попут вађења јаја из паковања или уклањања банана из гомиле.
- **Певајте песме** попут "Five Little Ducks", („Пет малих патака“), где се број смањује када се једна уклони.
- **Поставите питања** као што је: „У посуди имамо пет јабука. Кад би појео две јабуке, колико би ти јабука остало?“

Књиге на енглеском о сабирању и одузимању

Уочавање и стварање узорака

Узорак је поновљени скуп. Може се направити од облика, гласова, бројева или предмета.

Деца могу научити да препознају, идентификују, стварају, копирају и настављају узорке кроз свакодневне активности.

Речи које треба користити

- понови
- настави
- створи
- запази
- опиши
- узорак
- исто
- различито

Препознавање и уочавање узорака

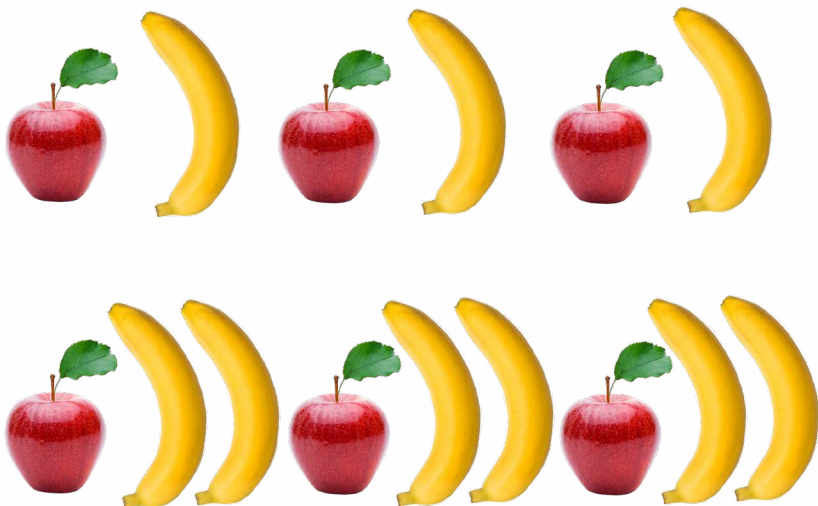
- **Уочите** узорке као што су шаре на папиру за умотавање поклона, плочицама у купатилу и на прилазним путевима. Разговарајте о различитим узорцима и ономе што сачињава узорак.
- **Разговарајте о узорцима.** Поставите питања као што су „Зашто је то узорак?“ и „Да ли можеш да наставиш по овом узорку?“
- **Играјте се игре са картама, домино или коцкицама** како бисте помогли детету да препозна узорке.

Копирање узорака

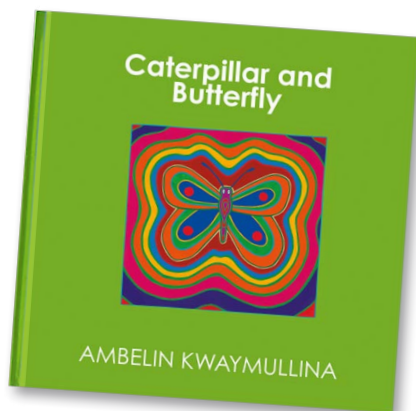
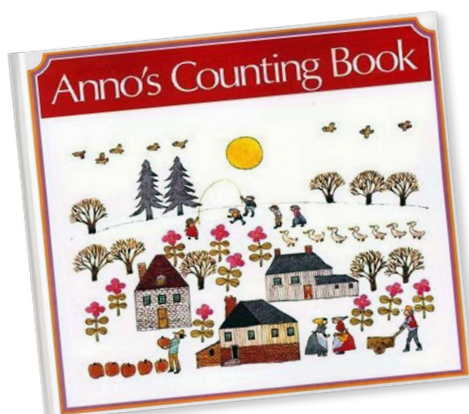
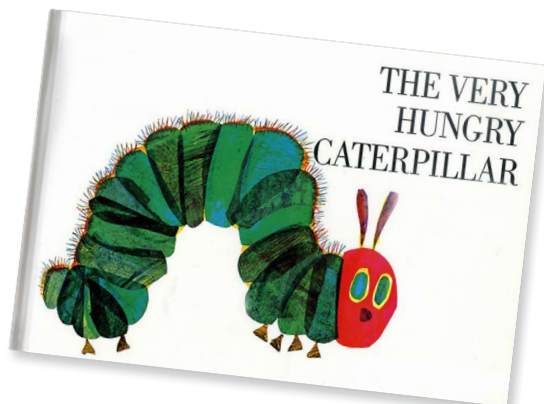
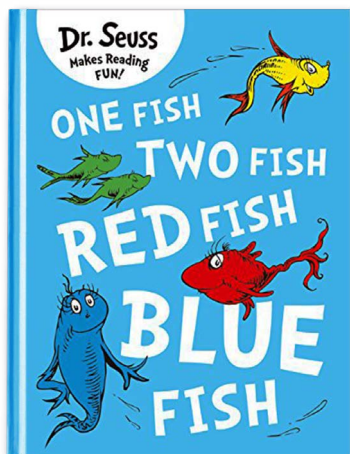
- Играјте се игре у којима ви **тапшете по неком узорку**, а дете затим понавља по истом узорку. Затражите од детета да тапше по узорку који понављате.
- **Заједно поставите сто за јело користећи узорак** као што је тањир и кашика, тањир и кашика, тањир и кашика.

Стварање узорака

- **Направите узорке са свакодневним предметима** као што су играчке и воће.
- **Почните са једноставнијим узорцима**, а затим **смислите теже** попут једна јабука, две банане, једна јабука, две банане, једна јабука, две банане.

Књиге о узорцима на енглеском

Књиге које помажу детету да стекне писменост на енглеском језику

Књиге за разговор и грађење речи

Dunbi the Owl – Daisy Utemorrhah, editor Pamela Lofts. Scholastic Australia

Possum Magic – Mem Fox, illustrator Julie Vivas. Omnibus Books

Splash for the Billabong – Ros Moriarty, illustrator Balarinji. Allen and Unwin

The Day the Crayons Quit – Drew Daywalt, illustrator Oliver Jeffers. Harper Collins Children's Books

The Echidna and the Shade Tree – Mona Green, editor Pamela Lofts. Scholastic Australia

The Little Refugee – Anh and Suzanne Do, illustrator Bruce Whatley. Allen & Unwin Children

The True Story of the 3 Little Pigs – Jon Scieszka, illustrator Lane Smith. Penguin

The Very Cranky Bear – Nick Bland. Scholastic Australia

Књиге које садрже риму

Miss Spider's Tea Party – David Kirk. Scholastic Inc

No Way Yirrikipayi! – Alison Lester. Pan Macmillan Australia

Pig the Pug – Aaron Blabey. Scholastic Australia

Piranhas Don't Eat Bananas – Aaron Blabey. Scholastic Australia

Oi Cat! – Kes Gray, Jim Field. Hachette Australia

Sebastian Lives in a Hat – Thelma Catterwell, illustrator Kerry Argent. Omnibus Books

Walking Through the Jungle – Stella Blackstone. Barefoot Books

The Cat in the Hat – Dr Seuss. Random House

Књиге о словима

ABC Dreaming – Warren Brim. Magabala Books

Animalia – Graeme Base. Picture Puffins

Dr Seuss's ABC – Dr Seuss. Random House

I Spy, An Alphabet in Art – Lucy Micklethwait. Greenwillow Book

Наведене књиге могу се користити за стицање писмености и вештина из математике у различите сврхе.

Посетите наш сајт и нађите више материјала који може да помогне вашем детету да одлично започне школу:

education.nsw.gov.au/lit-and-num-at-home

Књиге на енглеском које ће помоћи вашем детету да развије математичке способности

Књиге о бројевима и бројању

Counting on Community – Innosanto Nagara. Seven Stories Press, Penguin.

Counting with Tiny Cat – Viviane Schwarz. Walker Books

Five Little Ducks – Penny Ives. Child's Play International Ltd

One is a Snail, Ten is a Crab – April Pulley Sayre and Jeff Sayre, illustrator Randy Cecil. Scholastic Australia

One Woolly Wombat – Kerry Argent. Scholastic Australia

Ten Black Dots – Donald Crews. Scholastic Australia

Ten Little Dinosaurs – Mike Brownlow, illustrator Simon Rickerty. Orchard Books

Ten Little Jarjum – Tabulam Aboriginal Community members, editors Suzi Williams and Kate Merrifield. NSW Board of Studies

Ten Scared Fish – Ros Moriarty, illustrator Balarinji. Allen and Unwin

Књиге о сабирању и одузимању

Five Little Monkeys Play Hide-and-peek – Eileen Christelow.
Houghton Mifflin

Ten Little Beasties – Rebecca and Ed Emberley. Macmillan

Ten Little Fingers and Ten Little Toes – Mem Fox, illustrator Helen Oxenbury. Puffin Books

Ten Little Ladybugs – Melanie Gerth, illustrator Laura Huliska-Beith. Intervisual Books Inc

There Were 10 in the Bed – illustrator Wendy Straw. Sweet Cherry Publishing

The Shopping Basket – John Burningham. Random House

Uno's Garden – Graeme Base. Penguin Books, Puffin

Књиге о стварању узорака

Anno's Counting Book – Mitsumasa Anno. Harper Collins

Caterpillar and Butterfly – Ambelin Kwaymullina. Fremantle Press

One fish, two fish, red fish, blue fish – Dr Seuss. Random House

The Very Hungry Caterpillar – Eric Carle. Hamish Hamilton Press

© State of New South Wales (Department of Education), 2020.

The copyright material published in this resource is subject to the Copyright Act 1968 (Cth) and is owned by the NSW Department of Education or, where indicated, by a party other than the NSW Department of Education (third-party material).

Copyright material available in this resource and owned by the NSW Department of Education is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licence. This licence allows you to share and adapt the material for any purpose, even commercially.

Attribution should be given to © State of New South Wales (Department of Education), 2020.

Material in this resource not available under a Creative Commons licence:

- the NSW Department of Education logo, other logos and trademark-protected material
- material owned by a third party that has been reproduced with permission.

You will need to obtain permission from the third party to reuse its material.

Телефонска служба тумача

Ако су вам потребне детаљније информације, молимо да назовете директора школе. Ако вам је потребна помоћ тумача током разговора, молимо да назовете Телефонску службу тумача на 13 14 50 и тражите тумача за ваш језик. Ова услуга је за вас бесплатна.